

PODDUKLIANSKY KNIHOVNÍK

ROČNÍK 16

ČÍSLO 3/2025

PREČÍTANÉ LETO 2025

KNIŽNICA PRIPRAVILA AKTIVITY BOHATÉ NA ZÁŽITKY

Z aktivít našej knižnice	1
Prečítané leto 2025 v našej knižnici	1
Deň mobility PSK 2025	6
Kniha roka PSK 2024	7
Regionálne osobnosti – Ján Mikula	10
Knižné tipy pre Vás	14
Knihovnícke všeličo	16
Pranostiky a povery	17
Keď miluješ knihy...	19
Múdro a motivujúco	20

PREČÍTANÉ LETO 2025 AJ V NAŠEJ KNIŽNICI

**PROGRAM
PREČÍTANÉHO LETA**

02.07.2025 O VŠAKOVAKÝCH SVETOCH
*Spoločne tvoríme svet fantázie
Tvorivá dielňa*

09.07.2024 O SPOLUCESTUJÚCICH
*Spoznaj svet letectva
Prebliadka svidničkeho letiska a leteckej techniky*

16.07.2025 O SNÍVANÍ
*Deň farebných stránok
Zážitková návšteva tlačiarne vo Svidníku*

23.07.2025 O OTÁZKACH
*Vedomosti, ktoré zachraňujú
Ukážky zručnosti prvej pomoci, hry a súťaže*

30.07.2025 O NEZAHÁĽANÍ
*Tuláčky históriou Svidníka
Pamiatkové klenoty nášho mesta*

06.08.2025 O PELIEŠKOCH A BUNKROCH
*Chlpači v službách zákona
Ukážky výcviku a poslušnosti*

13.08.2025 O ODPOČINKU
*Zabrajme si spolu minigolf (poplatok 3,- €)
Oddych a zábava pod boľým nebom*

20.08.2025 O POCITOCH
*Brána do minulosti, objavte tradičný život našich predkov
Návšteva skanzenu spojená s opekačkou*

**PRED KAŽDÝM PODUJATÍM JE POTREBNÉ
SA NAHLÁSIŤ 2 DNI VOPRED**

Leto je hora zábavy, ale aj obdobie, kedy deti nenápadne strácajú jazykové, čitateľské a matematické zručnosti. Hovoríme tomu *prázdninový útlm*. Dobrá správa je, že deťom vieme pomôcť veľmi jednoducho - knihou, ktorú nebudú chcieť pustiť z rúk. V rámci **10. ročníka projektu Prečítané leto**, ktoré organizuje *Krajina čitateľov* v spolupráci s knižnicami po celom Slovensku bol pripravený aj tento rok balíček vynikajúcich knižných tipov pre každý typ čitateľa. Naša knižnica sa do tohto skvelého projektu opäť zapojila a počas letných týždňov sme spríjemnili dni našim

detským používateľom edukatívnymi i zábavnými podujatiami, veselým čítaním, hrami s knihami a tvorivými dielňami. Prečítané leto sa konalo každú stredu od 9.00 a bolo určené pre deti od 7 do 10 rokov. Atraktívnym programom sa nám podarilo vytvoriť pre deti chvíle plné zábavy, poučenia a radosti. Prečítané leto sa nám skutočne vydarilo, dôkazom nám bola pozitívna spätná väzba malých účastníkov, ale aj ich rodičov. Už teraz sa tešíme na budúci rok!

L. Priputníková

TAKTO TO U NÁS ŽILO POČAS PREČÍTANÉHO LETA

2. júl 2025

9. júl 2025

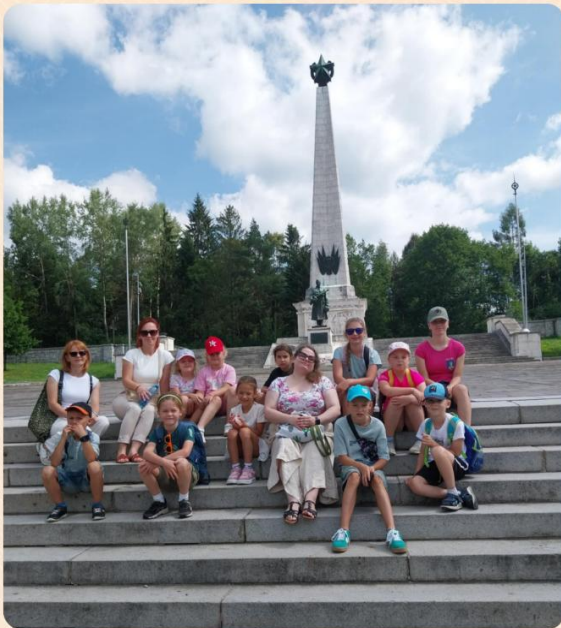

16. júl 2025

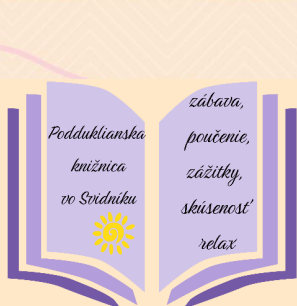

23. júl 2025

30. júl 2025

6. august 2025

Books

13. august 2025

20. august 2025

DEŇ MOBILITY PSK

Deň mobility PSK je podujatie, ktoré pripravil **Prešovský samosprávny kraj** v rámci Európskeho týždňa mobility. V piatok 12. septembra to pred Úradom PSK žilo dopravou. Podujatie bolo zrealizované v spolupráci so zmluvným dopravcom regionálnej autobusovej dopravy SAD Prešov SK a Dopravným podnikom mesta Prešov. Jeho cieľom bolo podporiť ekologické formy dopravy ako verejnú dopravu, cyklodopravu a pešiu chôdzu prostredníctvom hier, prezentácií a súťaží. Bohatým programom župa pritiahla množstvo návštevníkov, pre ktorých pripravila stanovišťa ako dopravné ihrisko, cykloservis či rôzne informačné stánky. Návštevníci mali možnosť nahliadnuť aj do autobusu Dopravného podniku mesta Prešov i retrobusu dopravcu SAD Prešov. Aj naša knižnica mala tú česť zúčastniť sa tohto podujatia propagáciou **mobilnej formy knižnice – nášho bibliobusu**, ktorý svojou mobilitou zabezpečuje knižničné služby pre široké vidiecke obyvateľstvo v regióne.

L. Priputníková

POZNÁME VÍTAZOV!

V pondelok **29. septembra 2025** sa v priestoroch Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove slávnostne vyhlásili výsledky už 8. ročníka literárno-čitateľskej súťaže **Kniha roka PSK 2024**.

Súťaž organizuje **Prešovský samosprávny kraj** v spolupráci s ôsmimi regionálnymi knižnicami. Jej cieľom je vytvoriť priestor pre autorov spätých s regiónom, zviditeľniť ich tvorbu a posilniť kultúrnu identitu kraja.

Vďaka tejto iniciatíve sa knihy, ktoré by inak zostali len v lokálnom povedomí, dostávajú do širšej pozornosti čitateľov v celom kraji i mimo neho. O výsledkoch rozhodujú odborná porota aj verejnosť, čo súťaži dodáva živý čitateľský rozmer.

Do súťaže bolo prihlásených **44 titulov**, tie odborná porota hodnotila v štyroch žánrových kategóriách. Popri rozhodnutí poroty sa o víťazoch rozhodovalo aj v **Cene verejnosti** – hlasovanie prebiehalo online od 1. júna do 31. augusta 2025. Spolu prišlo **3928 hlasov**, čo svedčí o veľkom záujme čitateľov.

Za okresy **Svidník a Stropkov**, ktoré zastrešuje naša regionálna knižnica, sa medzi ocenené knihy dostalo len jedno dielo – zato rovno na najvyššiu priečku! Odborná porota udelila **1. miesto v kategórii Náučná literatúra** monografii **Dejiny Stropkova**, ktorú zostavil **Peter Kónya** spolu s kolektívom piatich historikov. Publikácia komplexne mapuje osudy mesta od staroveku až po súčasnosť. Ide o reprezentatívne a hodnotné dielo, ktoré by nemalo chýbať v žiadnej knižnici či u milovníkov regionálnych dejín.

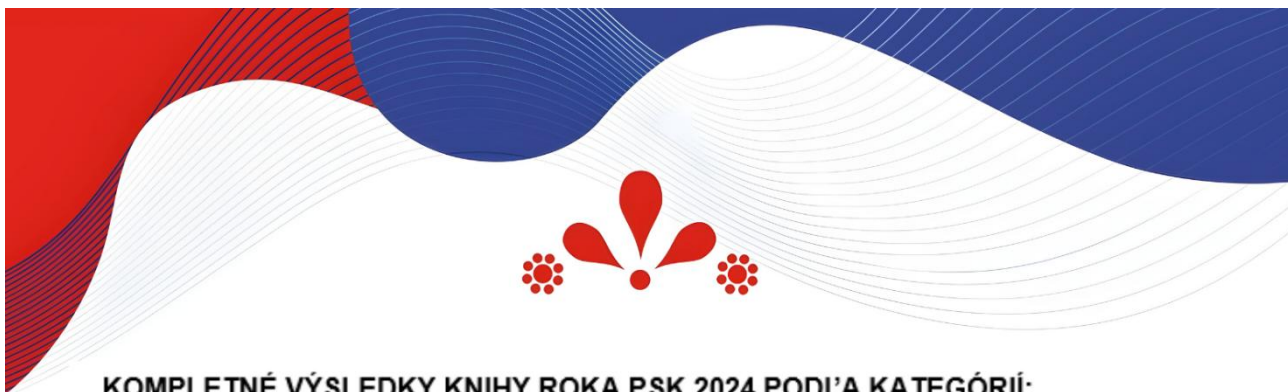
Po vyhlásení výsledkov vystúpil predseda Prešovského samosprávneho kraja **Milan Majerský**, ktorý vyzdvihol prínos súťaže pre kultúrny rozvoj regiónu týmito slovami:

„Kniha roka PSK je už renomovaná súťaž, ktorá aj vďaka odborným porotám má svoju významnú hodnotu. Prihlásených titulov je možno menej, ale kvalita prihlásených diel má jasnú stúpajúcu tendenciu.“

Súťaž sa stala etablovanou platformou prepájajúcou odbornú literárnu komunitu s miestnymi čitateľmi a regionálnou identitou. Kvalitné diela s regionálnym presahom majú vďaka nej šancu prekročiť hranice lokálneho záujmu a osloviť širšie publikum. Kombinácia odborného hodnotenia a čitateľského hlasovania prináša napätie aj dynamiku – to, čo ocení porota, nemusí byť nutne to isté, čo si získa srdcia čitateľov.

Na záver podujatia bola verejnosti sprístupnená výstava všetkých nominovaných diel v priestoroch Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava. Zároveň odštartovala **putovná výstava**. Postupne navštívi ďalšie regionálne knižnice v kraji. Vďaka tomu sa knihy a ich autori dostanú do povedomia aj čitateľov mimo veľkých miest – presne tak, ako sa na súťaž s regionálnym charakterom patrí.

KOMPLETNÉ VÝSLEDKY KNIHY ROKA PSK 2024 PODĽA KATEGÓRIÍ:

Beletria – deti a mládež

1. miesto: Dávid Dziak – *Zápisník jedného chlapca*
2. miesto: Silvia Kaščáková – *Osem miliárd básní*
3. miesto: Jozef Žarnay – *Tajomstvo Dračej steny*

Cena verejnosti: Dávid Dziak – *Tajomstvo Dračej steny* – (222 hlasov)

Beletria – dospelí

1. miesto: Alena Brindová – *Prekročenie frontovej línie*
2. miesto: Víťo Staviarsky – *Motýľovci*
3. miesto: Ľubomíra Jenčová – *Na východe*

Cena verejnosti: prot. Peter Soroka – *Svätohorský denník. Tri cesty* (164 hlasov)

Populárno-náučná literatúra

1. miesto: Anna Nagyová – *Pocťa Jánovi Lazoríkovi. Duchovné bohatstvo našich predkov*
2. miesto: Peter Harčar – *Bardejovské potulky. Dejiny inak*
3. miesto: Zuzana Kollárová, Božena Malovcová, Martina Šlampová – *A budete mi svedkami. História evanjelických a. v. zborov v Poprade, Spišskej Sobote a Strážach*

Cena verejnosti: *Bardejovské potulky. Dejiny inak* (141 hlasov)

Náučná literatúra

1. miesto: Peter Kónya a kolektív – *Dejiny Stropkova*
2. miesto: Marta Sučková & Ján Gavura (eds.) – *Slovník diel slovenskej literatúry po r. 1989*
3. miesto: Matúš Hudák (ed.) – *Obnova Kostola Narodenia Panny Márie v Spišskom Štiavniku*

Cena verejnosti: *Obnova Kostola Narodenia Panny Márie v Spišskom Štiavniku* (266 hlasov)

REGIONÁLNE OSOBNOSTI

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

JÁN MIKULA (1919 – 2010)

DELOSTRELEC Z VYŠNÉHO ORLÍKA

Počas druhej svetovej vojny sa aj malé obce Slovenska zapísali do veľkých dejín prostredníctvom odvážnych mužov a žien, ktorí sa neváhali postaviť za slobodu. Jedným z nich bol delostrelec Ján Mikula, rodák z obce Vyšný Orlík.

Keď sa 11. novembra 1919 narodil v maličknej dedinke Vyšný Orlík (okres Svidník), nik netušil, že sa o niekoľko rokov sám stane aktívnou súčasťou jedného z najťažších a najkrvavejších konfliktov v dejinách – druhej svetovej vojny.

Na začiatku nastúpil na vojenskú prezenčnú službu vo Zvolene. Neskôr, v roku 1940 bol odvelený do Banskej Štiavnice k horským delostrelcom. Odtiaľ ho Tisova vláda poslala bojovať po boku nemeckého Wehrmachtu na východnom fronte. Pôsobil v zaistovacej divízii, s ktorou sa dostal až k Žitomíru na Ukrajine. Odtiaľ bol preložený do Rostova, kde vymenil zaistovacia divíziu za rýchlu divíziu. So slovenskými jednotkami potom postupoval na Kaukaz do Krasnodaru. Tvrdé

podmienky, utrpenie vojakov i civilného obyvateľstva a postupne meniac sa situácia na fronte ho však priviedli k vážnemu rozhodnutiu. V roku 1942 opustil slovenskú armádu a prešiel na stranu Červenej armády, čím sa zaradil medzi tých, ktorí sa postavili proti fašizmu. Po prechode na stranu Červenej armády bol spolu s ďalšími slovenskými vojakmi internovaný v dedine Georgijevska, kde strávil približne šesť mesiacov. Podmienky internácie neboli jednoduché. Napriek tomu práve toto obdobie znamenalo pre mnohých z nich začiatok novej etapy, keď sa po preverení a výcviku mohli zaradiť do jednotiek bojujúcich po boku Červenej armády. V jeseni 1942 vstúpil do československej vojenskej jednotky v Novochopevske, kde sa zúčastnil vojenského výcviku. Zaradený bol k protitankovej rote ako nabíjač.

V novembri 1943 sa zúčastnil bojov o Kyjev. V radoch 1. čs. brigády bol prítomný pri ďalších bojoch pri Bielej Cerkvi, Žaškove, Rudej a Torčine. Najťažších bojov sa zúčastnil pri Karpatsko-duklianskej operácii – bojoval po celý čas jej trvania. Po rokoch si na boje o Duklianský priesmyk spomínal takto:

„Vtedy, koncom septembra 1944, sme zastali pred hájovňou blízko dediny Barwinek na poľskej strane. Skoro každých desať metrov bolo umiestnené delo a medzi delami mínomety. Keď sme to všetko spustili, bola to hotová symfónia, ktorá podporovala útočiacu pechotu v Dukelskom

priesmyku. Kanónová húfnica stodvadsaťdvojka, ktorú som nabíjal, bola dookola obklopená delostreleckými nábojmi. Rana za ranou rozpaľovala hlaveň. Zbrane akoby tiež cítili neďalekú rodnú zem.“

Týžde stáli pred Barwinkom, kde denne útočili a nevzdali sa. Vo svojich spomienkach ďalej opisuje aj túžbu vojakov po návrate do vlasti i ťažké podmienky, ktorým čelili.

„Mal som vtedy verných bojových druhov – Jána Krišku a Jána Semana, ktorí sa tiež nevedeli dočkať, kedy prekročia československú hranicu. Snívali o stretnutí so svojimi vo Vyšnom Orlíku a v Slovinkách. V takých chvíľach je človek stonásobne nedečkavý. Zabúda aj na ťažké polozenie. Nemci však zúrivo bránili Dukelský priesmyk.“

6. októbra 1944 sa im to konečne podarilo a 1. a 3. brigáda 1. čs. armádneho zboru prekročili v dopoludňajších hodinách hranice na Duklianskom priesmyku. V popoludňajších hodinách toho dňa zaujali delostrelci svoje pozície pod obcou Vyšný Komárnik. Odtiaľ

delostreleckou paľbou podporovali útok našich pešiakov v priestore Nižného Komárnika a Krajnej Bystrej až do 25. novembra 1944. Postupne sa československí vojaci s delostreľcami dostali k rieke Ondava, kde sa front zastavil.

Smutný obraz poskytovali vypálené dediny Krajná Poľana, Hunkovce, Ladomirová a mestečko Svidník. Vtedy veliteľ nadporučík Novák zavola Mikulu do pozorovateľne nad Svidníkom pri Nižnej Jedľovej, aby sa presvedčil, že Vyšný Orlík je oslobodený. Ján videl len hmlisto, až keď mu nadporučík Novák poskytol ďalekohľad, videl viac a zreteľnejšie. Veľa domov neostalo, väčšina ľahla popolom. O dva dni po oslobodení mu veliteľ vypísal priepustku. Neváhal ani chvíľu a vydal sa na cestu domov. Tá však nebola jednoduchá. Svidník bol spustošený, začmudený a skoro bez života. K rodnej obci sa dostal len vďaka vykolíkovanej trase, ktorú starostlivo vyznačili naši ženisti. Keď konečne dorazil, privítal ho len obraz skazy – z rodného domu zostali iba ruiny, pec a komín. Svojich rodičov nenašiel. Jozef Kriško, ktorého stretol prvého, vedel o jeho matke iba to, že ho oplakávala, keď sa dopyčuila o jeho smrti. Bolo to bolestné stretnutie s miestom, kde kedysi stál jeho domov.

Ako delostrelec bol 15. januára 1945 stiahnutý zo Svidníka a zúčastnil sa Jaselskej operácie v Poľsku. Po skončení operácie pri Jasle pokračoval s československým armádnym zborom v ďalších oslobodzovacích bojoch na československom území. Postupoval na Zborov, Bardejov, Prešov, Levoču, Poprad až k Liptovskému Mikulášu. Tam sa zúčastnil obzvlášť ťažkých bojov. Ďalej postupoval na Vrútky, Žilinu a Vsetín, kde ho zastihol koniec vojny.

17. mája 1945 sa zúčastnil slávnostnej vojenskej prehliadky čs. zboru v Prahe. Z Prahy bol 27. augusta 1945 preložený do zálohy. Vrátil sa do svojej domoviny, oženil sa a mal troch synov a dcéru. Zomrel 9. mája 2010 vo Vyšnom Orlíku vo veku 89 rokov.

Za svoju odvahu a obetavú službu bol Ján Mikula viackrát ocenený. Získal sovietske

vyznamenanie Za bojové zásluhy ZSSR a Dukelskú pamätnú medailu. Po vojne mu boli udelené aj pamätné medaily k 30. a 40. výročiu oslobodenia Československa sovietskou armádou. Ako uznanie jeho účasti v protifašistickom odboji a bojov za slobodu mu bol udelený aj čestný titul Zaslúžilý bojovník proti fašizmu.

Práve prvá spomínaná medaila Za bojové zásluhy ZSSR je dodnes vystavená vo Vojenskom múzeu vo Svidníku. Zbierkový predmet je možné vidieť v priestoroch Centrálnej expozície Múzejného oddelenia Svidník v časti, ktorá v podobe trojrozmerných predmetov, historických fotografií a dobových písomností dokumentuje udalosti odohrávajúce sa počas druhej svetovej vojny, s hlavným dôrazom na priebeh Karpatsko-duklianskej operácie a oslobodzovanie územia dnešného východného Slovenska. Do zbierok sa medaila dostala 26. novembra 1985 kúpou od samotného nositeľa.

Životný príbeh Jána Mikulu je obrazom statočnosti, vernosti a hlbkej lásky k rodnej zemi. Bol jedným z tých, ktorí sa v rozhodujúcej chvíli z vlastného presvedčenia postavili na správnu stranu dejín. Prežil hrôzy vojny, stratu domova i známych, no nikdy nestratil vieru v hodnoty, za ktoré bojoval.

Svojím životom a činmi zanechal trvalý odkaz o odvahe obyčajného človeka, ktorý dokázal urobiť neobyčajné rozhodnutie.

S. Volčková

Použitá literatúra

Hlaváč, Andrej: Svobodovec / Andrej Hlaváč. – In: *Dukla*. – Eoč. 7, č. 3 (1984), s. 1.

Holík, Peter: Medaila Za bojové zásluhy ZSSR / Peter Holík. - In: *Obrana*. - Roč. XXXIII, č. 7 (2025), s. 47.

Kriško, Ján: *Vyšný Orlík* / Ján Kriško. – 1. vyd. – Svidník : Tlačiareň svidnícka, 2008. – 144 s. - ISBN 978-80-89392-00-1.

Mindoš, Ivan: *Bojovali za socialistický dnešok* / Ivan Mindoš. - 1. vyd. - Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1985. - 144 s.

Rodák, Jozef: *Pozabudnutí hrdinovia : vojnové a povojnové príbehy* / Jozef Rodák. - [Prešov] : Adin, 2012. - 136 s. - ISBN 978-80-89-540-19-8.

80. výročie KDO : Hrdinovia spod Dukly : 1.. - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 25, č. 18 (2025), s. 9. - ISSN 1337-6187.

Lovec bábik

ROMAN HORŇÁK

Povinné čítanie pre rodičov... násťročných! Žijeme vo virtuálnej dobe, ktorá nás úplne pohltila. V dobe, kde nás najviac zaujíma, koľko lajkov máme pod svojimi príspevkami a fotografiami. Je to doba retušu, poloprávd a ilúzií. Doba, v ktorej svoje problémy riešime výhradne s cudzími ľuďmi, a v ktorej na názore najbližších akoby ani nezáležalo. Je to doba, v ktorej akoby sa naša popularita odvíjala iba od toho, koľko máme „priateľov“ na sociálnych sieťach. Kto je však skutočným priateľom a kto iba vlkom v ovčom rúne? Bohužiaľ, žijeme v čiernej dobe, v semeníšti kybernetických predátorov, ktorí iba čakajú na svoju príležitosť „zaútočiť!“ Sú ako diabli,

ktorí ak zavetria slabinu, roztrhajú svoju obeť na franforce. A sú to vaše deti, na ktoré si brúsia svoje ostré tesáky. Jediné, na čom im záleží, je ukojenie vlastných chútok a ich krv. Viete, čo robia vaše deti na internete? Viete s kým si píšú? Viete aké stránky vyhľadávajú? Ak vám záleží na bezpečí vašich detí, nech je vám tento príbeh výstrahou!!!

Zapletení

ZYGMUNT MIŁOSZEWSKI

Zapletení predstavujú labyrint postáv, ktorými sa prokurátor uprostred manželskej krízy musí preplieť. Počas stretnutia psychoterapeutickej skupiny ktosi zavraždí Henryka Telaka. Medzi hlavnými podozrivými sú ďalší pacienti, ale aj samotný psychoterapeut a jeho zvláštna metóda, ktorá dokáže liečiť, ale aj privádzať do šialenstva. Na zoznam podozrivých patria aj tí, o ktorých sa na terapii iba hovorilo. Jedna zo stôp vedie k ďalšej vražde spáchanej ešte pred pádom komunizmu. Román Zapletení je úvodom voľnej trilógie, nadväzuje na rovnako úspešné pokračovanie Zrnko pravdy.

Zrnko pravdy

ZYGMUNT MIŁOSZEWSKI

Čerstvo rozvedený prokurátor Teodor Szacki opúšťa svojou rodinu aj Varšavu. Na vlastnú žiadosť sa presťahuje do Sandomierzu, malebného mesta s temnou minulosťou, kde bývali pogromy na dennom poriadku. Staré predsudky dodnes pripomína obraz visiaci v katedrále, na ktorom Židia vraždia novorodencov. Znaky rituálnej vraždy nesie aj telo ženy nájdené krátko po Szackého príchode do mesta. Hrozí, že sa opäť rozhoria tlejúce antisemitské vášne. Zygmunt Miłoszewski, podobne ako ďalší úspešní poľskí autori detektívnych románov, využíva minulosť svojej krajiny bohatú na historické zvraty, ale aj predsudky a krvavé strety s inými etnikami. Jeho román je sondou do súčasnej poľskej spoločnosti a jej starých tráum, a zároveň detektívnym rébusom, pričom hrá s čitateľom fair play podľa pravidiel klasickej detektívky. Precízne vystavaný román získal Cenu veľkého kalibru pre najlepšiu poľskú detektívku roka. Zrnko pravdy je voľným pokračovaním románu Zapletení.

Hnev

ZYGMUNT MIŁOSZEWSKI

Hnev je rozlúčkou s prokurátorom Szackým, jedným z najobľúbenejších hrdinov poľských kriminálnych románov, ktoré aj vďaka nemu čoraz častejšie vychádzajú aj v zahraničných prekladoch. Dvadsiateho piateho novembra zavolajú prokurátora Teodora Szackého do trosiek starého nemeckého bunkru neďaleko mestskej nemocnice. Pri prácach na ceste robotníci objavili starú kostru. Szacki bezmyšlienkovite „odfajkne Nemca“, ako sa tu hovorí vojnovým pozostatkom a prikáže kosti poslať lekárskej fakulte, kde stále chýbajú exponáty na výučbu. Ani netuší, že to, čo sa mu zdalo ako ukončenie rutínnej procedúry, je vlastne začiatok najťažšieho a posledného prípadu jeho kariéry. Hnev voľne nadväzuje na knihy Zapletení a Zrnko pravdy a uzatvára trilógiu o prokurátorovi Szackom. Za prvé dve knihy autor získal Cenu veľkého kalibru pre poľskú detektívku roka.

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, tykajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

Dávame do pozornosti nové

- **Metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 5704/2025-110/13832 z 26. augusta 2025 na určenie štandardov pre verejné knižnice**

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v nadväznosti na zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o knižniciach“), v súlade s čl. 16 ods. 3 písm. i) Organizačného poriadku Ministerstva kultúry Slovenskej republiky vydaným príkazom ministerky č. 19/2024 vydáva toto metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na určenie štandardov pre verejné knižnice.

Nové metodické usmernenie nadobudlo účinnosť 1. septembra 2025.

Dokument dostupný:

https://www.snk.sk/images/2025/Metodicke_usmernenie_MK_SR_na_urcenie_standardov_v_pre_verejne_kniznice_2025_schvalene.pdf

Na webovej stránke Slovenskej národnej knižnice sú zverejnené ďalšie nové dokumenty, ktoré sú nápomocné pri práci v knižniciach:

- ***Plnenie štandardov regionálnymi knižnicami s krajskou pôsobnosťou a regionálnymi knižnicami za rok 2024***
- ***Plnenie metodického usmernenia pre mestské a obecné knižnice za rok 2024***

Dokument dostupný:

<https://snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/dokumenty-pre-knihovnikov/standarty-odporucania-usmernenia.html>

L. Priputníková

PRANOSTIKY A POVERY

Pranostiky, tak ako ich poznáme dnes, siahajú do dávnej minulosti, keď človek existoval v tesnej spätosti a v závislosti od okolitej prírody. Klimatické podmienky a počasie určovali jeho zamestnanie i spôsob života a preto i ľudské zmysly v tomto období boli oveľa vyvinutejšie a vnímavejšie na atmosférické premeny. Pranostiky sa najprv šírili ústne až neskôr prostredníctvom tlače, hlavne kalendárov. Sú obyčajne rýmované a slúžili ako pomôcka pri zapamätávaní si výrokov, ktorých význam v kalendári roľníka bol značný. Ľudové pranostiky by sa mohli charakterizovať ako vzťah a boj rozumu a povery. Povera je nepodložená viera v nadprirodzené javy a bytosti a ich pôsobenie na človeka a jeho okolie. V súčasnosti si pranostiky a povery ceníme nie vždy pre praktickú ale zväčša pre ich estetickú hodnotu. Vybrali sme niekoľko pranostík a povier ktoré poznáme, z veľkej časti im dôverujeme, avšak aktívne ich využívame čoraz zriedkavejšie.

MAREC

Zvestovanie Panny Márie 25.3.

NA DEŇ ZVESTOVANIA PANNY MÁRIE DÁŽD – URODÍ SA RAŽ.

AKEJ BOŽEJ MATKY, TAKÉ VEĽKONOČNÉ SVIATKY.

PANNA MÁRIA ZO ZÁSTERKY LASTOVIČKY VYPÚŠŤA.

ZVESTOVANIE PANNY MÁRIE ZVESTUJE JARO, ALE ZIMU EŠTE NEVYHÁŇA.

KDE NA MATKU BOŽIU SNEH NA POLI LEŽÍ, TAM KOSA A SRPOK LAHKO BEŽÍ.

MAREC/APRÍL

Kvetná nedeľa

JASNÉ KVETNICE, SUCHÝ, ALE ÚRODNÝ ROK.

AKÁ KVETNÁ, TAKÁ VEĽKÁ.

Veľký piatok

NA VEĽKÝ PIATOK KEĎ POPRCHUJE, TO NÁM POŽEHNANÝ A DOBRÝ ROK SĽUBUJE.

NA VEĽKÝ PIATOK MRÁZ ZNAMENÁ SUCHÝ, ALE PREDSA ÚRODNÝ ROK.

VELKÝ PIATOK POCHMÚRNY, ZNAMENÁ ROK NEÚRODNÝ.

Veľká noc

AK PRŠÍ NA VEĽKONOČNÚ NEDEĽU, BUDE MÁLO KRMU A SUCHÉ LETO.

VEĽKONOČNÉ DAŽDE ZNAMENAJÚ SUCHÝ ROK.

KEĎ JE VEĽKÁ NOC MOKRÁ, VŠETKY NEDELE DO DUCHA BUDÚ TAKÉ.

VIETOR, KTORÝ PANUJE OD VEĽKEJ NOCI DO DUCHA, NESTRATÍ SA POČAS CELÉHO LETA.

APRÍL

AK V APRÍLI POHRMIEVA, TAK UŽ MRAZOV VIAC NEBÝVA.

TEPLÉ A DAŽDIVÉ NOCI V APRÍLU, POŽEHNANIE OVOCIU A VÍNU.

BÚRKY V APRÍLI ZVESTUJÚ MOKRÉ LETO.

APRÍL ZIMNÝ, DAŽDIVÝ, ÚRODA NÁS NAVŠTÍVI.

APRÍLOVÉ SUCHO A MÁJOVÉ MOKRO, HOSPODÁR SÝPKU ZASYPE PO OKNO.

KEĎ V APRÍLI HOJNE VIETOR DUJE, STODOLA SA NAPLŇUJE.

APRÍLOVÝ SNEH POLE HNOJÍ, DÁŽĎ POŽEHNÁVA.

SUCHÝ APRÍL NIE JE PO VÔLI GAZDOM.

PO APRÍLSKEJ HRMAVICI, NIETO MRAZU VO VINICI.

APRÍL V DAŽDI, MÁJ V KVETE.

KEĎ V APRÍLI VRANA KVÁKA, BUDE V ROKU VEĽKÁ PSOTA.

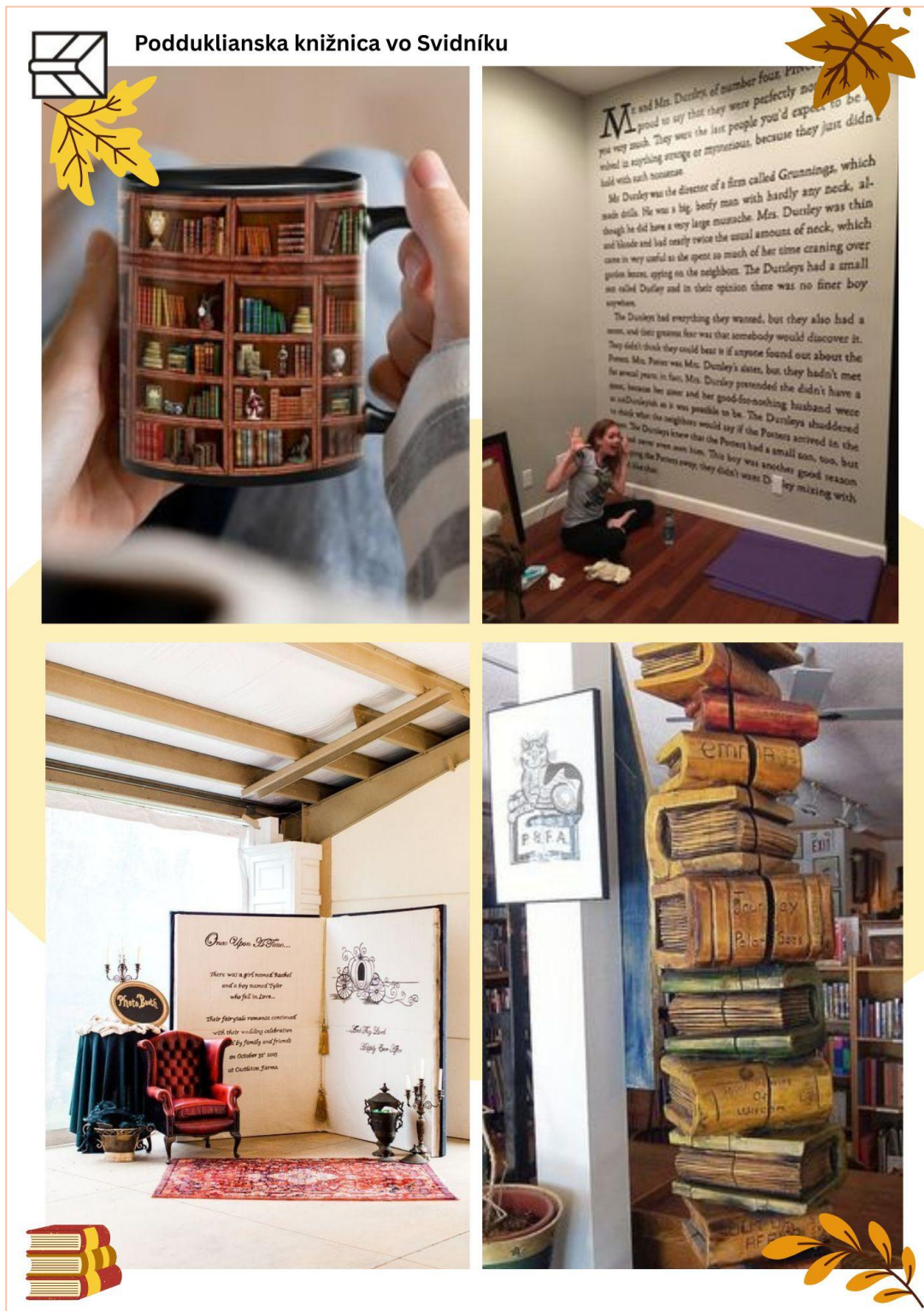
NERAD TOMU SEDLIAK BÝVA, KEĎ MU V APRÍLI NEPRŠIEVA.

Použitá literatúra

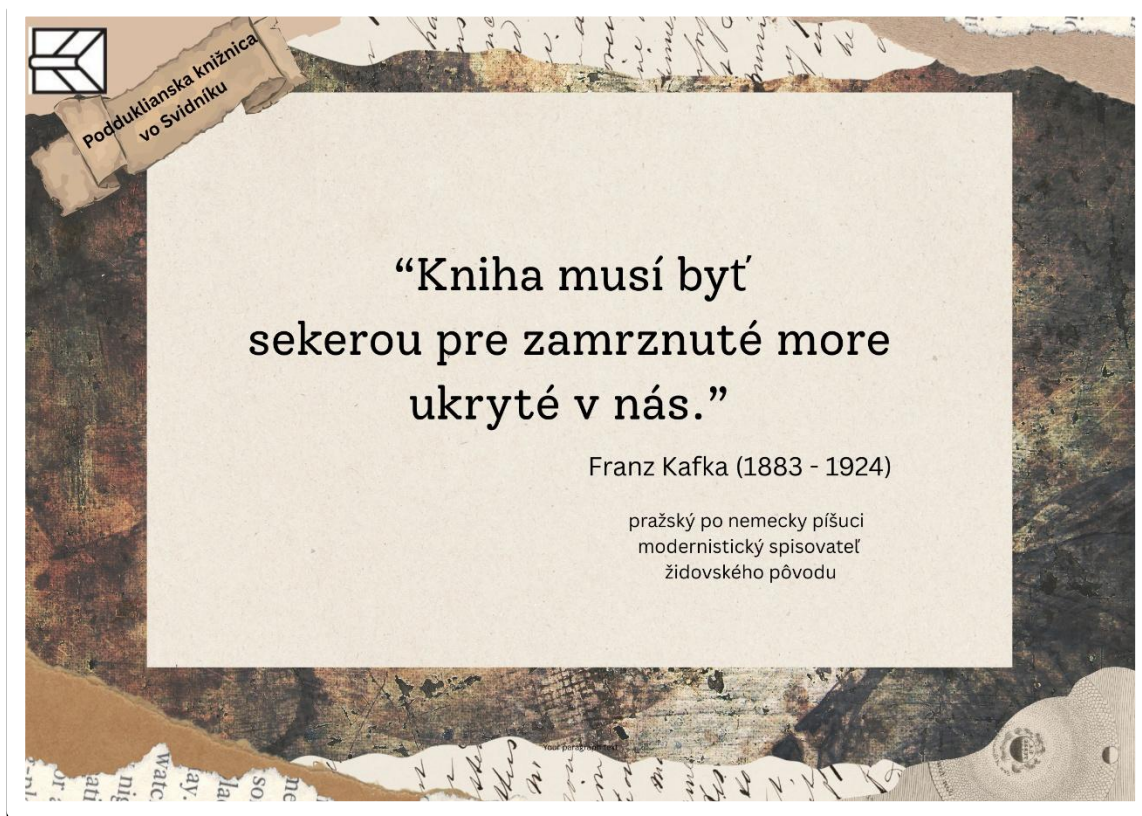
Mičáková, Nadežda: Pranostiky a povery : výberová bibliografia. - Svidník: Okresná knižnica, 1995. - 45 s. - ISBN 80-85147-19-X.

KEĎ MILUJEŠ KNIHY...

láska ku knihám rozvíja i estetické vnímanie a úctu k umeniu slova,
je nekonečným zdrojom inšpirácie

Zdroj fotografií: pinterest.com

Podduklianska knižnica
vo Svidníku

VÝHODY ČÍTANIA

Rozšírte si myseľ a posilnite si zdravie

- 1 Čítanie môže zlepšiť
kognitívne funkcie
a zvýšiť kreativitu.**
- 2 Pravidelné čítanie
môže
znižiť hladinu stresu
a podporiť relaxáciu.**
- 3 Ukázalo sa, že čítanie
zlepšuje empatiu
a zvyšuje emocionálnu
inteligenciu.**

Vydavateľ: Podduklianska knižnica vo Svidníku, 8. mája 697/55, 089 01 Svidník

Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o.

Zodpovedný redaktor: Mgr. Kamil Beňko

Editor, grafika: Bc. Ľudmila Pripudníková

Autori príspevkov: Bc. Ľudmila Pripudníková, Mgr. Stanislava Volčková

<http://www.podduklianskakniznica.sk/>

e-mail: metodika.sk@gmail.com

tel.: 054 7882192